

Vlaams
Parlement

vergadering **C34**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 21 oktober 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een stand van zaken voor de visserij in het kader van de brexit – 100 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Frieda Verougstraete-Deschacht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het 'Privilegie der Visscherie' van 1666 aan de stad Brugge – 168 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het Fonds voor Scheepsjongeren – 220 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven – 356 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Hulle aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over innovatieve concepten voor de export van landbouwproducten – 363 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het opzetten van een lokale online versmarkt – 306 (2020-2021)	16

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een stand van zaken voor de visserij in het kader van de brexit
– 100 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Frieda Verougstraete-Deschacht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het 'Privilegie der Visscherie' van 1666 aan de stad Brugge
– 168 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ja, minister, de brexit. We hebben ondertussen gisteren ook een briefing gekregen van de minister-president. Ik zal dus de hele voor geschiedenis van het dossier niet meer herhalen; ik denk dat we allemaal weten waar we staan.

Er is nog steeds geen akkoord tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie. Er zijn nog altijd dezelfde drie knelpunten, waaronder ook de visserij. Vorige week vond de laatste geplande onderhandelingsronde plaats. Specifiek wat de visserij betreft blijft de EU bij het standpunt dat de toegang tot de Britse wateren behouden moet worden, alsook de afspraken voor de quota. Het Verenigd Koninkrijk staat daarin eigenlijk helemaal aan de andere kant. Zij willen zo minimaal mogelijk toegang geven tot hun Britse wateren en ze willen ook minimale quota.

We staan dus nog altijd op hetzelfde punt. Nochtans heeft de EU aan Michel Barnier opnieuw een unaniem signaal gegeven dat er nog even verder onderhandeld kan en moet worden. Het is dus inderdaad belangrijk om voort te blijven onderhandelen om een zo goed mogelijk akkoord te vinden voor onze Vlaamse vissers. Het zal sowieso een compromis worden waarbij we stilaan duidelijkheid krijgen dat de positie die we nu hebben, niet behouden zal blijven. In het geval van een no-deal is het heel erg, maar als er toch nog een deal komt, wordt het een compromis en moeten we die beide uitersten gaan verzoenen.

Onlangs bleek ook dat Noorwegen en Groot-Brittannië een akkoord sloten over de visserij. Als ik het goed begrijp, stelt dat akkoord dat de partijen instemmen met de uitwisseling van visquota en wederzijdse toegang tot visserijgebieden onder hun respectievelijke jurisdicties, maar dat dat onderworpen zal worden aan jaarlijkse besprekingen. Jaarlijkse besprekingen over quota: ik denk dat we al gezegd hebben dat dat voor de Vlaamse visserij echt niet goed zou zijn.

Minister, de huidige stand van zaken kennen we. Maar wat is voor de EU en specifiek voor onze Vlaamse visserij nog een mogelijk goed compromis? We moeten daar nu over spreken. In welk geval is het compromis waarnaar we streven nog houdbaar voor de Vlaamse vissers?

Hoe staat u tegenover de visie die men tussen Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk afgesproken heeft? Als dat een gelijkaardig compromis wordt, hoe staan wij daar dan tegenover?

Vanuit het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd ondertussen in 83 miljoen euro voorzien ter ondersteuning van onze bedrijven. Daarvan gaat 30 miljoen naar Flanders Investment & Trade (FIT), 50 miljoen euro naar het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en 3 miljoen euro naar de ondersteuning van de agrovoeding en de landbouw- en visserijsector, via het Vlaams Centrum voor

Agro- en Visserijmarketing (VLAM). In welke mate wordt de visserijsector mee opgenomen in die ondersteuning via VLAM? En in welke mate wordt ook vanuit het Europees Brexitfonds, waar het nog niet duidelijk is hoe dat Europees en intra-Belgisch verdeeld zal worden, in middelen voorzien voor de visserij?

De voorzitter: Mevrouw Verougstraete heeft het woord.

Frieda Verougstraete-Deschacht (Vlaams Belang): Minister, ik heb een vraag ingediend over het 'Privilegie der Visscherie' van 1666 aan de stad Brugge. We zijn ons er allemaal van bewust dat onze visserijsector onder heel zware druk staat en dat het bang afwachten is wat de uitkomst van de brexitonderhandelingen brengt. Onze Vlaamse vissers halen hun vangst en omzet immers voor meer dan de helft uit de Britse wateren. Ik las onlangs in de pers dat de Vlaamse minister van Visserij verklaarde: "Als de toegang tot de Britse wateren voor onze Vlaamse vloot ernstig in het gedrang komt, zullen we het privilege van 1666 van de Engelse koning Karel II aan de stad Brugge inbrengen."

Ik geef kort even een historische schets. In 1651 wordt de Engelse troonopvolger Karel II weggejaagd door Oliver Cromwell. Hij krijgt asiel in Brugge, waar hij verblijft van 1656 tot 1659, dus drie jaar. Hij sluit vriendschappen, neemt deel aan het verenigingsleven en keert in 1666 terug naar Engeland, waar hij koning wordt. Als blijk van erkentelijkheid geeft hij de stad Brugge een eeuwig voorrecht om vijftig schepen te laten vissen voor de kusten van Engeland en Schotland. Dit is de 'license of permission', dat is het privilege dat het recht geeft aan vijftig Zeebrugse vissersboten om te vissen in de Britse en Ierse wateren. Het stadsbestuur van Brugge leverde hiervoor zeebrieven af aan de Vlaamse vissers. Later zouden deze zeebrieven niet meer worden gevraagd door de Engelse autoriteiten en konden de Vlaamse vissers ongestoord vissen.

De geldigheid van het privilege werd in 1851 al onderzocht. Een Londense advocaat stelde toen dat het privilege als een geldige 'license of permission' van kracht kon zijn. Ik veronderstel dat beide partijen, Groot-Brittannië en Europa, opteren voor een globaal visserijakkoord. Ook de Britten hebben belang bij een akkoord want zij moeten hun vis ergens kunnen slijten en zijn allerm minst gebaat bij hoge Europese invoerrechten. Maar laten we ook vooruitzien en bekijken of dat privilege bij een niet-akkoord kan worden ingeroepen.

Minister, zult u dat privilege bij een niet-akkoord uit 1666 inroepen? Zijn er al onderzoeken geweest naar de rechtsgeldigheid en de mogelijkheid om dit privilege af te dwingen? Wat is hier eventueel de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord vanuit de wagen.

Minister Hilde Crevits: Collega's, sorry voor deze rare manier van werken, maar we hebben tot iets voor 5 uur vanochtend onderhandeld over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Ik zie er een beetje verwaaid uit en ik krijg Outlook niet open op mijn iPad. Ik moet de vergadering dus volgen via mijn iPhone. U zult soms het dak zien, omdat ik die niet kan rechtzetten en mijn antwoorden daarop moet kunnen lezen. Als de klank maar goed is, voorzitter. Ik ben dus een beetje gehandicapt wat mijn installatie betreft, die normaal gezien perfect is.

Dit zijn heel belangrijke vragen die de brexit en de impact hiervan op de visserijsector nogmaals aankaarten. Ook na de negende onderhandelingsronde blijft veel onduidelijkheid bestaan over een mogelijk akkoord tussen de EU en het VK. De onderhandelingen over visserij en meer specifiek over de wederzijdse toegang en het behoud van de visserijrechten vormen een cruciaal onderdeel van de brexitgesprekken. Ik heb er samen met mijn Europese collega's op aangedrongen dat de heer Barnier binnen het onderhandelingsmandaat blijft dat hem

werd toegekend en dus onverminderd pleit voor een status quo wat betreft toegang en visrechten.

Mevrouw Coudyser, op dit ogenblik heeft de EU absoluut geen akkoord met het VK. De overgangperiode is een voorstel dat rondgaat in de wandelgangen, maar ... *(Het geluid van minister Hilde Crevits valt weg.)*

De voorzitter: Minister, ik vrees dat we een probleem hebben met het geluid. Is dat bij iedereen het geval?

We zullen enkele minuten wachten.

Minister, u bent opnieuw verstaanbaar. U hebt het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zat aan het antwoord op de tweede vraag, rond de geleidelijke stap richting 2024. Ik ga niet echt akkoord met die piste. Dit zou immers betekenen dat ons land, midden in de lopende onderhandeling, plotseling akkoord zou gaan met een verminderde toegang en verminderde visrechten in 2024. Ik ben van mening dat we de lopende onderhandelingen moeten afwachten om te bekijken welke specifieke maatregelen er nodig zullen zijn. Zowel op Europees vlak als op Vlaams niveau wordt onderzocht welke fondsen we kunnen vrijmaken. Die zijn ook afhankelijk van de situatie waarin we ons op 1 januari 2021 zullen bevinden.

Het akkoord dat werd afgesloten tussen Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk is een kaderakkoord waarin de krijtlijnen staan voor verdere jaarlijkse onderhandelingen.

Een jaarlijks overleg zoals we dat kennen tussen de EU en Noorwegen vind ik niet handig voor een akkoord tussen Europa en het Verenigd Koninkrijk, omdat de gedeelde stocks tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk aanzienlijk zijn. Daarom zouden we graag een akkoord hebben dat duidelijk beschrijft hoe de vele gedeelde visbestanden de komende jaren zullen worden beheerd.

Ik zet onverminderd in op een globaal visserijakkoord, binnen een overkoepelend akkoord tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk. Het privilege kan en zal evenwel worden meegenomen in de komende besprekingen, omdat dat privilege aantoont dat er historische banden zijn tussen de Vlaamse visserij en het Verenigd Koninkrijk. Die historische banden werden bevestigd in de Tweede Wereldoorlog, toen Vlaamse vissers een cruciale rol speelden in de voedselbevoorrading van de Zuid-Engelse dorpen.

Ondertussen willen heel wat mensen mij helpen om de rechtsgeldigheid van het privilege aan te tonen. Maar ik kan natuurlijk nog geen definitieve uitspraken doen. Op de Europese Raad, waar ik nu vandaan kom, was er heel wat interesse voor het privilege. Ik geef nog een extra argument: het is voor ons ... *(onverstaanbaar)* ... dat we binnen kunnen met de boten. En daar kan dat privilege ons bij helpen. Dat is dus niet echt een hulp bij de quota, maar wel een hulp voor de toegang. Dat maakt dat het van belang is dat we dat kunnen meenemen.

Tot slot: als we tot een akkoord willen komen, is het heel belangrijk dat de acht vislanden – de landen die de quota's hebben – samen blijven gaan voor een oplossing. Dat is de reden waarom ik heb gebruikgemaakt van de voorbije twee dagen in Luxemburg om zoveel mogelijk collega's bilateraal te zien, met het verzoek om met de acht landen een gedeeld standpunt aan te houden.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, we zitten op dezelfde lijn: we moeten de lopende onderhandelingen verder alle kansen geven en bij het Europese standpunt

blijven dat we altijd hebben ingenomen. Maar als er ooit een compromis komt – en dat mogen we verwachten in de komende weken, want er moet op een bepaald moment duidelijkheid worden gegeven – dan moeten er van twee kanten toegevingen gebeuren.

Het is inderdaad wel heel belangrijk dat we met die acht landen samen blijven gaan voor een oplossing en een gedeeld standpunt. Maar ik dacht dat de verschillende landen zich al unaniem hadden geschaard achter het standpunt dat Michel Barnier moet blijven verdedigen. Tenzij u uit de bilaterale gesprekken van gisteren en eergisteren andere signalen hebt gekregen? Is er dan gesproken over een mogelijk nieuw compromis? Of zullen we de voet op de rem blijven houden, wellicht met de mogelijkheid om geen deal te hebben?

Ik heb begrepen dat het inderdaad niet goed zou zijn om jaarlijks opnieuw te moeten onderhandelen, maar dat we eerder moeten bekijken hoe we die gedeelde visbestanden in de toekomst samen verder kunnen beheren en daarrond afspraken kunnen maken voor de langere termijn.

Het privilege zal voor een volgende fase zijn. We moeten eerst de onderhandelingen voorzetten. Als we dan zouden uitkomen bij een no-deal, kunnen we het privilege verder gebruiken om de toegang tot de Britse wateren te behouden.

De komende weken moet er duidelijkheid komen. Ook ben ik het ermee eens dat we enkel in detail over steunmaatregelen kunnen spreken wanneer we weten waar we staan. Maar het is wel belangrijk dat we nu al de signalen geven dat de visserij en de hele keten van de visserij zware gevolgen zal dragen van die brexit, wat er ook uit de bus komt. Er moeten voldoende steunmaatregelen zijn om de visserij in stand te houden en goede analyses te maken over wat de echte gevolgen zullen zijn, zodra we daarover duidelijkheid hebben. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Verougstraete heeft het woord.

Frieda Verougstraete-Deschacht (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad zeer belangrijk dat er een akkoord komt en dat de onderhandelingen verder kunnen plaatsvinden. Hopelijk hoeven we het privilege niet te gebruiken en komt er alsnog een akkoord.

Ik heb nog een kleine opmerking. Moet het privilege beperkt worden geïnterpreteerd en is het enkel van toepassing op de Brugse vissers? Of kan het ook worden uitgebreid tot alle Vlaamse vissers, dus ook de vissers van Oostende en Nieuwpoort? Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, namens onze fractie wil ik even aansluiten. Gisteren was er de meeting met de minister-president. Zoals mevrouw Coudyser aangeeft, is de fase waarin we nu zitten weinig opbeurend. Zeker voor de visserij zou het bijzonder nefast zijn indien we richting geen deal of een slechte deal gaan.

Een van de mogelijkheden is dat er na de no-dealdeadline nog een akkoord komt volgend jaar. Het is voor ons in ieder geval heel belangrijk dat dat ook een allesomvattend handelsakkoord is en dat onze vangstrechten daarin ook worden gevrijwaard.

Ik verwees er ook naar dat de verschillende visserijlanden zich hier allemaal samen, met één stem, heel luid moeten laten horen. Ik ben heel blij van u te vernemen dat er al verschillende bilaterale overlegmomenten zijn. Dat is een goede zaak en we moeten daar zeker verder op inzetten.

Ten slotte heb ik nog een vraag over het noodfonds bij een no-deal. Mochten er centen onze richting uitkomen, welke concrete maatregelen zullen er dan worden genomen om die sector te steunen?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, we moeten de vragen helaas altijd in dezelfde richting stellen. Maar het is wat het is. Het ziet er ook niet zo opbeurend uit voor de toekomst.

U weet wellicht al een beetje wat ik wil aangeven. Ik maak me daar niet vrolijk over. Ik ben al enige tijd vragende partij om na te denken over wat er nadien moet gebeuren. Ik merk dat de collega's met gelijkaardige vragen zitten. Welke concrete maatregelen zullen er worden genomen in het noodfonds? En welke middelen kunnen of willen wij eventueel vrijmaken om die zeer moeilijk periode voor onze visserijsector op een goede manier te kanaliseren en op te vangen?

Ik begrijp de onderhandelingsstrategie, zoals de Europese onderhandelingsstrategie om alle visserijlanden op één lijn te laten zitten, alsook de onze, om geen B- of C-scenario's naar voren te schuiven. Alleen wil ik vermijden dat we eind december het antwoord zouden krijgen: 'We hebben er nooit rekening mee gehouden dat er geen deal zou komen en nu moeten we halsoverkop van alles beginnen te bedenken.' Nogmaals, ik hoop dat er toch ergens in een lade van uw bureau een plan ligt over hoe u de visserijsector wilt opvangen in de komende maanden. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik wist inderdaad wat u zou zeggen. Ik ben even bezorgd als u, vergis u niet. Maar u hebt gelijk: onderhandelen doe je niet met de fanfare voorop.

Collega's, mevrouw Coudyser in het bijzonder, wat de eerste prioriteit betreft: uit de gesprekken die ik gisteren en eergisteren heb gevoerd, heb ik vernomen dat de acht betrokken lidstaten als één blok achter het gegeven mandaat blijven staan. We mogen ons dus niet uit elkaar laten spelen, want het zou Groot-Brittannië misschien wel goed uitkomen indien het met iedereen individueel kan onderhandelen over de toegang en de quota. We blijven de focus leggen op de toegang en de quota voor onze Vlaamse vissers.

Zoals ik al zei, heb ik bovendien samengezeten met een aantal collega's, bijvoorbeeld uit Nederland, Denemarken en Ierland. We hebben afgesproken dat ik zelf het initiatief zal nemen om de komende weken een overleg met de EU-8 te organiseren om nogmaals het wederzijds engagement te bevestigen en concrete afspraken te maken in functie van de evolutie van de komende weken. Dat initiatief wordt genomen.

Collega Verougstraete, de discussie over de geldigheid en het toepassingsgebied is deel van een diepgaander onderzoek. In elk geval is het heel bijzonder om te zien dat advocaten, professoren aan de universiteit, familieleden die rechtstreeks te maken hebben gehad met de overhandiging van het privilege, nu allemaal veel steun aanbieden. Mocht het iets zijn dat helemaal niets van waarde heeft, zou er daarover meewarig worden gedaan. Maar er is net iets te veel steun ten gronde. Het is ook intellectueel iets heel interessants en het maakt het debat ook boeiend. De voorbije dagen werd er bijvoorbeeld gediscussieerd over de periode 1666, de gevechten op zee enzovoort. Sommigen zeggen: 'Ja maar, wij hebben nog iets van in de veertiende eeuw.' Maar goed, het privilege wordt door niemand echt in de vuilbak gegooid, omdat het toch aantoonde dat er zeer goede banden zijn geweest tussen de twee lidstaten.

Collega Verougstraete, het privilege is in principe toegewezen aan de Brugse vissers. Maar om u te troosten: op dit ogenblik zijn meer dan de helft van onze vaartuigen ingeschreven met Zeebrugge als thuisbasis. Vissers kunnen ook hun eigen basis kiezen en kunnen zich, als ze dat willen, opnieuw laten inschrijven in een andere thuishaven. Brugge en Zeebrugge, dat is één stad. In die zin is dat wel positief.

Collega Vaneeckhout, u vraagt: wat na de brexit? De Vlaamse Brexit Taskforce is vorige week samengekomen in Brugge om te bekijken welk ondersteuningsmodel nodig is. Ik ben daar mee bezig. Voor de visserij zijn er twee componenten: de vissers zelf, de reders, maar ook de veiling. In heel de keten worden duizenden mensen tewerkgesteld. We mogen ons dus niet beperken tot 'quid de vissers, de Rederscentrale?', maar ook de veiling en de spelers daarrond moeten we meenemen.

Wij zijn met hen heel concreet aan het praten over specifieke maatregelen. U weet dat er ook binnen de EU-8 een discussie loopt over de vraag of Europa al dan niet in een apart fonds moet voorzien puur voor de visserij. Wij moeten daar ook een standpunt in innemen, maar mijn sentiment is dat we vooral naar Vlaanderen moeten kijken als getroffen regio, met visserij als onderdeel daarin. Er is globaal economisch heel veel schade bij ons. U weet dat wij ook in het kader van de relance 50 miljoen euro hebben vrijgemaakt om schokken op te vangen. Daarvan kan ook een stuk naar visserij gaan, maar dat kan ook via fondsen die Europa ter beschikking stelt, al moeten de verdeelcriteria nog worden afgesproken; we bereiden ons voor op die onderhandelingen.

In de bilaterale gesprekken die ik gisteren heb gehad, zei men ook dat mensen denken dat ze mogen doen wat ze willen, zodra er gesproken wordt over een schadevergoeding. Voor mij zijn de toegang en de quotabescherming prioritair, maar weet ook, collega's, dat we budgetten hebben en dat we een onderhandelingsstrategie hebben, als het gaat over schade – want die zal er sowieso zijn, deal of geen deal. We bereiden ons voor op allerlei scenario's, maar we wachten uiteraard tot er duidelijkheid is tot we over de verdeling van de budgetten kunnen spreken.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): ... *(onverstaanbaar)* ... die acht lidstaten samen als een blok, dat we herbevestigen dat daar een overleg voor gepland is. Ik denk dat dat een goed initiatief is.

Ik begrijp dat we eerst moeten onderhandelen, zodat we weten waar we staan, alvorens we kunnen nadenken over de steunmaatregelen, maar het stemt mij wel gerust dat we er allemaal van bewust zijn dat er hoe dan ook schade zal zijn en dat er steun moet komen voor de visserij, mede via de middelen uit het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht. U sprak van 50 miljoen euro via VLAIO. Ik denk dat die 3 miljoen euro die u voor VLAM gereserveerd hebt, zeker nog mogelijkheden biedt.

Wat het Europese herstelfonds betreft, lopen de intra-Europese en ook intra-Belgische gesprekken nog volop. Wat de intra-Europese gesprekken betreft, begrijp ik dat er gekeken wordt of het al dan niet opportuun is om in een apart fonds voor de visserij te voorzien, omdat dat in die acht landen sowieso voor schade zal zorgen. Ik ben benieuwd hoe we dat het best kunnen oplossen.

Wat de intra-Belgische gesprekken betreft – en daar heeft de minister-president gisteren op gewezen –, zit de schade voor 86 procent in Vlaanderen, dus het lijkt me dan niet meer logisch dat de middelen die voor België worden vrijgemaakt in een vergelijkbare verhouding verdeeld worden.

De voorzitter: Mevrouw Verougstraete heeft het woord.

Frieda Verougstraete-Deschacht (Vlaams Belang): Minister, ik ben zeer gerustgesteld dat vissers uit Oostende en Nieuwpoort van basis zouden kunnen veranderen en dezelfde rechten zouden kunnen krijgen als de vissers uit Zeebrugge, mocht het privilege nodig blijken. Dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de evaluatie van het Fonds voor Scheepsjongeren – 220 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, collega's, ik denk dat het ook belangrijk is voor de visserij dat er voldoende toeleiding is van jonge vissers naar de sector. Ik heb ook een vraag ingediend over het aantal leerlingen in opleiding en over de opleidingsmogelijkheden. Het Fonds voor Scheepsjongeren helpt toch ook voor een stuk om mensen met of zonder werkervaring op de werkvloer de kans te geven het beroep van visser te leren. Dat fonds bestaat al sinds 1931 en de middelen uit dat fonds worden voor 50 procent gefinancierd door reders zelf en voor 50 procent door de Vlaamse overheid en de provincie West-Vlaanderen. De bijdrage van de reders komt overeen met een percentage van de bruto-opbrengst van de vangsten die verkocht worden in Belgische en buitenlandse havens.

Sinds 2003 is er ook een regeling voor aspirant-vissers: personen tussen 20 en 31 jaar die geen opleiding zeevisserij gevolgd hebben en geen werkervaring hebben, kunnen via dat fonds een vergoeding krijgen voor het geleverde werk.

De raad van het Fonds voor Scheepsjongeren heeft vorig jaar geadviseerd om vanaf 1 januari de bijdrage van de reders op 0,05 procent van de bruto-opbrengst te behouden en dus niet op te trekken noch te verlagen. Rekening houdend met de opmerking van de reders dat de reserves van het fonds integraal van hen afkomstig zijn, werd ervoor geopteerd om de reserve, net als eerder voor het kalenderjaar 2019, ook voor het kalenderjaar 2020 te verlagen. Tot op heden is er nog steeds een reserve van meer dan 100.000 euro.

Dat was de aanleiding voor mijn vraag, want in uw beleidsnota gaf u zelf aan dat de werking van het Fonds voor Scheepsjongeren geëvalueerd zou worden. Ik vroeg me daarbij af of er knelpunten zijn in dat fonds die misschien eens beter bekeken moeten worden dan wel of er bijkomende doelstellingen zijn waarop dat fonds zou kunnen inspelen en waarvoor het huidige kader ontoereikend is.

Is de evaluatie van het Fonds voor Scheepsjongeren reeds afgerond? Wie voert die evaluatie uit en volgens welke methodiek? Tegen wanneer zou die evaluatie afgerond zijn?

En als ze al afgerond zou zijn, wat zijn de conclusies? Wat zijn de aanbevelingen? Hoe gaan we daar beleidsmatig verder op inspelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coudyser, het Fonds voor Scheepsjongeren werd in 1975 opgericht om het bemanningsprobleem bij de vissersvaartuigen te

verlichten. Toen ik voor het eerst minister werd in de Vlaamse Regering, in 2007 was dat, heette dat nog het Fonds voor Scheepsjongens. Daar is dan een hele discussie over geweest om daar het Fonds voor Scheepsjongeren van te maken.

Het fonds betaalt een bezoldiging aan de scheepsjongeren en betaalt de sociale bijdragen voor de scheepsjongeren terug aan de reders. Het fonds wordt voor 50 procent door de reders gefinancierd en voor 50 procent door de overheid, de Vlaamse overheid en provincie West-Vlaanderen. De bijdrage die de reders moeten betalen, wordt jaarlijks geëvalueerd en wordt altijd vastgelegd in een besluit van de Vlaamse Regering (BVR). De rechtsgronden voor het Fonds voor Scheepsjongeren zijn de wet van 23 september 1931 – stel u voor – op de aanwerving van het personeel der zeevisserij en het koninklijk besluit (KB) van 31 december 1975 tot regeling van de samenstelling en werkwijze van het Fonds voor Scheepsjongens, zoals dat toen dus nog heette.

De Inspectie van Financiën vroeg een grondige evaluatie, die ruimer ging dan de jaarlijkse bepaling van de redersbijdrage. De vraag wordt gesteld of de problemen die het fonds moest helpen oplossen rond het bemannen van de vissersvaartuigen, 45 jaar na de oprichting ervan nog steeds actueel zijn, en of een tussenkomst van de overheid verantwoord is en blijft.

De evaluatie van het Fonds voor Scheepsjongeren wordt uitgevoerd door het Departement Landbouw en Visserij. Het departement heeft hiervoor de voorbije maanden de insteek gevraagd en gekregen van de Rederscentrale. Die insteek moet een van de elementen vormen die het departement meeneemt in zijn evaluatie. De conclusies en aanbevelingen zullen binnen een redelijke termijn ter validatie worden overgemaakt aan de Inspectie van Financiën. Pas zodra ik de volledig gevalideerde evaluatie ontvangen heb, kan ik hierover inhoudelijke uitspraken doen. Collega Coudyser, ik verwacht de resultaten de komende maanden. Ik denk dat jullie daar dan ook graag uitspraken over zullen willen doen, anders zou u mij die vraag hier nu niet stellen, maar dat is dus het proces voor de komende maanden.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Dank u wel, minister. Ik begrijp inderdaad dat het verder gaat dan puur het financiële. Er wordt grondig gekeken of we met dat fonds na al die jaren de juiste doelstellingen en problemen aanpakken en hoe we dat eventueel moeten bijspijkeren. Ik begrijp dat daar hard aan gewerkt wordt en dat we daar de komende maanden meer uitsluitsel over zullen krijgen. Wij gaan dat dus verder opvolgen en ik ben benieuwd naar de conclusies en aanbevelingen over hoe we met dit of een ander instrument de problematiek van de toeleiding van jongeren naar het vissersberoep kunnen oplossen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik denk dat de finaliteit van het fonds inderdaad heel belangrijk is. We kunnen daar nu nog niets over zeggen, want de resultaten zijn nog niet bekend. Maar wat mij ook interesseert is wat het aandeel jongens en meisjes is en of zij effectief doorstromen naar een job op Vlaamse bodem dan wel of ze vooral doorschuiven naar het buitenland en dus bij buitenlandse reders aan de slag gaan. Dat is iets om mee te nemen en op te volgen, zodra de resultaten bekend zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coudyser, u hebt gelijk: de evaluatie gaat ook over de rol en het doel van het fonds. Ik dacht dat ik dat ook duidelijk gezegd had.

Dat wordt zeker meegenomen. Het gaat niet puur over het budget, maar ook over de ontstaansredenen en de finaliteit.

Collega Talpe, we hebben de naam wel veranderd naar Fonds voor Scheepsjongeren, maar tot mijn spijt zijn er momenteel enkel jongens ingeschreven. Er is dus nog wel wat werk aan de winkel, zoals u goed hebt opgemerkt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven – 356 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, gisteren nog verscheen er op Belga een persbericht naar aanleiding van berekeningen van Boerenbond, waaruit blijkt dat de Vlaamse land- en tuinbouwers dit jaar een omzet zullen boeken van naar verwachting 5,76 miljard euro. Dat is 0,6 procent meer dan in 2019 en het hoogste niveau sinds 2013. We weten dat deze resultaten, toch in het kader van de coronacrisis, opmerkelijk zijn, want enkele subsectoren, zoals de aardappelen en de sierteelt, kregen zware klappen. Daar waren ook al enkele vragen over in deze commissie. Andere subsectoren, zoals de fruitsector, deden dan wel goede zaken tijdens de voorbije periode. De varkenshouderij heeft dan weer te lijden onder een andere crisis, namelijk de Afrikaanse varkenspest, wat weegt op de prijsvorming.

Ook over de kostenstructuur zijn er enkele positieve signalen. De lagere energieprijzen hebben de kosten van de hele Vlaamse land- en tuinbouwsector dit jaar met 0,5 procent doen dalen ten opzichte van 2019. Boerenbond wijst er wel op dat de algemene rendabiliteit weliswaar verbetert, maar dat de globale verbetering de verschillen tussen subsectoren, maar ook tussen boerderijen onderling, verbergt. Vooral in de sectoren akkerbouw, varkenshouders, melkvee en serregroenten lag de rendabiliteit dit jaar onder het gemiddelde van de vijf jaren daarvoor.

Hoe evalueert u de cijfers inzake de rendabiliteit van de land- en tuinbouw in dit coronajaar?

Hebt u zicht op de concrete impact van de steunmaatregelen die werden voorzien ten aanzien van de aardappelsector en de sierteelt ter compensatie van de zware financiële gevolgen?

Hebt u er al zicht op in welke mate de coronacrisis gewogen heeft op de investeringen van land- en tuinbouwers? Zijn er signalen van eventuele stopzettingen of overnames van bedrijven?

Op welke manier zult u de belangrijke en ook aanwezige veerkracht van de land- en tuinbouwers en hun ondernemerschap om verder te investeren, versterken via de relancestrategie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Talpe, de jaarresultaten waar u naar verwijst, zijn opgesteld door Boerenbond en zijn zeer voorlopig, want 2020 is nog niet afgelopen en de oogst is nog volop bezig voor een aantal producten. Niettemin geven de

tussentijdse resultaten meestal al een goede inschatting van de rendabiliteit in de land- en tuinbouwsector.

2020 wordt getekend door een aantal hindernissen voor land- en tuinbouwers. In de afgelopen jaren hadden we meermaals overvloedige regen, late voorjaarsvorst, langdurige droogte, hitte. En in 2020 was het opnieuw warm en droog op bepaalde momenten, met daarbovenop de coronacrisis, die de land- en tuinbouwsector ook niet spaart.

Ik heb bijzonder veel respect voor het ondernemerschap en de inzet van onze boeren om al deze hindernissen te trotseren. Met maatregelen zoals investeringssteun, een waarborgregeling, de brede weersverzekering en gerichte coronamaatregelen ondersteun ik de land- en tuinbouwers hier dan ook fors in.

De cijfers verschillen heel sterk tussen de subsectoren. Voor fruitteelt bijvoorbeeld wordt een omzetstijging van 34 procent verwacht, terwijl er voor akkerbouw sprake is van een afname van 18 procent. Hoewel het hier over het macro-economische niveau gaat, zullen er ook tussen individuele bedrijven grote verschillen zijn. In brede termen ligt de omzet van de land- en tuinbouwsector opnieuw boven het vijfjarige gemiddelde: plus 3,8 procent volgens de publicatie, wat positief is. We moeten hierbij wel in het achterhoofd houden dat er, zeker voor bepaalde sectoren, enkele slechte jaren in het recente verleden liggen.

Onze landbouwers vormen een essentieel onderdeel van de keten en verdienen absoluut een applaus. Het zijn niet alleen harde werkers, ze zijn ook slim en vindingrijk en ze zetten zich continu in. Zonder al die goede eigenschappen zou de rendabiliteit veel minder positief geweest zijn.

Het Departement Landbouw en Visserij is momenteel bezig met de behandeling van de covidsteunaanvragen. De uitbetaling van deze dossiers is voorzien in december. Definitieve cijfers kan ik dus op dit moment nog niet geven. We hebben wel een zicht op het aantal ingediende aanvragen. In totaal dienden de aardappeltelers 428 steunaanvragen in en vanuit de sierteeltsector werden 135 aanvragen ingediend.

We hebben zicht op de land- en tuinbouwers die een aanvraag hebben gedaan voor investeringssteun bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). Daar zien we inderdaad een daling over de aanvraagperioden van dit jaar. Voor de eerste blokperiode werd voor 12 procent minder geïnvesteerd ten opzichte van 2019, voor de laatste blokperiode is dit 17 procent minder. Zoals steeds bij crisissen zien we dus dat de investeringsbereidheid in de sector een beetje afnam.

Op het vlak van aangemelde overnames met een aanvraag voor VLIF-overnamesteun zien we geen daling van het aantal potentiële starters in vergelijking met eerdere aanvraagperioden. De reden hiervoor kan zijn – we mogen niet te vroeg jubelen – dat een overname een hele tijd op voorhand wordt voorbereid en ook het tijdstip wanneer de overname wordt beslist. Tot op heden zien we weinig verschillen op het vlak van stopzettingen en overnames ten opzichte van een gelijkaardige periode vorig jaar. De impact van de crisis, dat weten en lezen jullie elke dag, is nog lang niet voorbij.

In het Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt specifiek verwezen naar het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. Zo heeft de Vlaamse Regering de intentie het VLIF te versterken voor investeringen in het kader van droogte, klimaat, innovatieve technieken op land- en tuinbouwbedrijven en in de agrovoedingssector. Die technieken moeten gericht zijn op circulariteit, voedsleconomie, korte keten en bio-economie. Dat moet nog allemaal worden uitgewerkt. Dat zal in de komende periode gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik ben danig onder de indruk van hoe onze land- en tuinbouwers deze crisis doorstaan. Ze hebben het de laatste jaren vaak voor de kiezen gekregen met de waterschade en de droogte. Gelukkig hebben we nu de brede weersverzekering om wat soelaas te bieden.

De tussentijdse evaluatie vind ik heel belangrijk. Het gaat natuurlijk niet over een volledig jaar, maar het geeft wel een indicatie. Vooral in bijzondere jaren moeten we kort op de bal spelen. Ik zal dat uiteraard blijven opvolgen.

Minister, u haalt een daling van de investeringen aan. Dat is een belangrijk signaal. Mensen hebben de neiging om in tijden van crisis even alles on hold te zetten. Eigenlijk is het net dan belangrijk om te durven investeren. Misschien is dat wel iets om over na te denken. Als de crisis op zijn einde loopt, hoe kunnen we dan land- en tuinbouwers stimuleren om te investeren in innovatie en uitbreiding, zodat we hen terug een duwtje in de rug kunnen geven?

Ik had het ook over het verschil tussen boerderijen onderling. Zijn daar tendensen te zien? Investeren de kleinere boerderijen beter dan de grotere? Wat met bioboerderijen ten opzichte van reguliere boerderijen? Zijn er bepaalde tendensen op te merken? Of staat of valt alles met het concrete businessmodel van de onderneming?

De korte keten heeft een serieuze boost gekregen in deze tijd. Hebt u zicht op het aandeel daarvan in het totaal van de opbrengsten in de land- en tuinbouwsector?

Joris Nachtergaele (N-VA): De cijfers geven volgens mij toch een vertekend beeld. Ik verwijs daarvoor naar de studie van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), waaruit bleek dat 37 procent van de landbouwers de laatste maanden problemen hebben om hun leningen af te betalen of facturen te betalen. 35 procent geeft aan dat ze investeringen moeten uitstellen. Dat werpt een ander beeld op de zaak. De verklaring daarvoor zit inderdaad in de verschillende sectoren, waarbij één sector het merkkelijk beter doet dan andere sectoren.

Boeren moeten de volgende maanden en jaren heel wat investeren, niet alleen in nieuwe machines, maar ook in duurzaamheid, hernieuwbare energie, dierenwelzijn. Er wordt wel wat verwacht van de sector op het vlak van investeringen. Ik wil dan ook benadrukken hoe belangrijk het is dat we die sector blijven steunen, dat ook de boeren de juiste prijs krijgen voor hun producten. Als corona één zaak heeft blootgelegd, dan is het toch wel dat daar een probleem zit.

Minister, ik denk opnieuw aan de steun voor coöperaties. U liet verstaan dat u nog steeds wacht op een nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ik kijk uit naar beleid dat daaraan tegemoet zal komen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat de korte keten betreft, collega Talpe, is het nog een beetje vroeg om daar nu al cijfers op te plakken. Dat wordt meegenomen in het toekomstig landbouwrapport. Dat zult u zeker nog krijgen.

We blijven via het Landbouwinvesteringsfonds zeer intens inzetten op innovatieve en duurzame investeringen, ook in het kader van de relance. Over de tendensen in de verschillende bedrijven hebben we nog geen diepgaande analyses gemaakt. Dat moet wel mogelijk zijn, maar dat moeten we nog eens bekijken. We stellen wel historisch vast dat bedrijven die inzetten op een gemengd afzetsysteem, zowel korte keten als reguliere afzetkanalen, het meest weerbaar waren tijdens de crisis.

Dat is mijn intuïtie. Het is geen harde wetenschap. Het is dus nog iets te vroeg om uitspraken te doen of dat wordt vertaald in investeringsaanvragen. Dat moeten we dus nog eens bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, we moeten alle aandacht hebben voor deze sector, die het bijzonder moeilijk heeft gehad, maar die aandacht is er over alle partijen heen. Boerenbond heeft die oefening nu gemaakt. Nu moeten wij zelf ons huiswerk maken en nagaan wat de effecten zijn op korte, maar ook op langere termijn. Ik kijk dan ook uit naar de definitieve cijfers en de analyse die we samen in deze commissie zullen kunnen behandelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Hulle aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over innovatieve concepten voor de export van landbouwproducten – 363 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, ik las vorige week dat u 300.000 euro financiële steun hebt toegekend aan veertien innovatieve projecten voor nieuwe of bestaande afzetmarkten in het buitenland. Met het project van een innovatie-incubator moet de export van Vlaamse land- en tuinbouwproducten in het buitenland worden versterkt. Financiële middelen worden toegekend aan het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM).

Geïnteresseerde bedrijven konden tot midden september een dossier indienen. In totaal kwamen er 46 kandidaturen binnen, en daarvan krijgen de 14 hoogst scorende projecten financiële steun. Opmerkelijk is de sterke vertegenwoordiging van de sierteeltsector. 5 van de 14 projecten werden toegekend aan de sierteeltsector. Op zich is dat goed, want die sector kreeg rake klappen omdat die tussen 15 maart en begin mei het grootste deel van de jaaromzet moest draaien. Positief is ook de digitale inslag van die veertien projecten.

Minister, wie heeft de selectie gedaan van de 14 van de 46 ingediende projecten? Op basis van welke parameters is dat gebeurd? Werden er vooraf doelstellingen opgesteld over de mate van bevordering van de export? Werd er voorrang gegeven aan de zwaar getroffen sectoren? Hoe werd de 300.000 euro verdeeld over die 14 projecten? Was dat gelijk of waren er verschillen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Van Hulle, het thema van uw vraag om uitleg is heel belangrijk voor onze open economie en voor de export van land- en tuinbouwproducten. Daar hebben we het al veel over gehad en daar zullen we het nog vaak over hebben.

Alle bedrijven en organisaties die wilden deelnemen aan de oproep van de innovatie-incubator moesten in hun aanvraag de te verwachten impact, het innovatieve karakter en de duurzaamheidsaspecten toelichten.

Een jury van acht onafhankelijke experts op het vlak van export, voeding- en niet-voedingslandbouwproducten, projectwerking en financiën, aangevuld met

experten van de KU Leuven en ILVO, quoteerde alle kandidaturen op elk van deze aspecten. Op basis daarvan werd een rangschikking gemaakt en werden de hoogst gequoteerde kandidaturen geselecteerd tot uitputting van het beschikbare budget van 300.000 euro. Dit was dus geen nattevingerwerk van mijzelf, het is onafhankelijk gebeurd.

De uitvoering van de geselecteerde dossiers kan tot 30 april 2021 plaatsvinden. Deze steunmaatregel past in de relance van onze economie en daarom is het belangrijk dat er snel werk wordt gemaakt van de effectieve uitrol van de geselecteerde projecten.

De primaire sector werd globaal getroffen, maar sommige subsectoren zoals visserij, aardappelen en sierteelt zijn inderdaad zwaarder getroffen dan andere. In de dossiers die aan de jury werden voorgelegd, werd specifiek gevraagd naar de corona-impact van het bedrijf en de betrokken sector.

De raad van bestuur van VLAM, waarin alle subsectoren vertegenwoordigd zijn, heeft beslist om elke sector gelijk te behandelen. De verwachte impact van het voorstel, het innovatieve karakter en de duurzaamheid waren doorslaggevend, eerder dan de subsector van waaruit het voorstel werd geformuleerd.

De projectsteun varieert van 10.000 tot 20.000 euro voor individuele bedrijven, afhankelijk van de vooropgestelde projectkost. Federaties of bedrijven die zich groepeerden, konden tot maximaal 40.000 euro steun genieten. Elke bedrijf moet wel de helft van het project zelf cofinancieren.

Bedrijven zullen worden opgevolgd doorheen het project en moeten ten laatste tegen 15 mei 2021 een rapport opmaken dat zowel de effectiviteit als de financiële bestedingen zal omvatten.

Alle projecten kaderen in de relance van de export. Elk project afzonderlijk werd daarom beoordeeld op zijn SMART-doelstellingen (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) en op de duurzaamheid en impact van de projectsteun.

Het was een succes, ik ben blij dat er zoveel intekenaars waren.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw zeer duidelijke antwoorden. Dit is een prachtig project dat de sector waarschijnlijk een boost zal geven. Het gaat over 300.000 euro, dat is niet het grootste bedrag maar het is zeer efficiënt ingezet. ... *(onverstaanbaar)* ...

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega Van Hulle, ik dank u voor deze vraag. Ik had min of meer dezelfde vraag in mijn hoofd naar aanleiding van dit initiatief over de innovatieve concepten. Ik heb een vraag over de criteria omdat het, zeker op langere termijn, belangrijk is waar we met onze landbouw naartoe willen en waarop we willen inzetten.

Minister, ik denk dat het correct is wat u zegt, maar het verbaast me een beetje dat duurzaamheid hier een belangrijk element zou zijn. Als ik kijk naar de goedgekeurde projecten, bijvoorbeeld Inex dat babymelk zal exporteren naar China, dan vraag ik me af of in de criteria de noodzaak van een project is opgenomen om gesubsidieerd te worden. Ik kan me voorstellen dat sommige projecten zonder subsidie moeilijk leefbaar zijn en dat ondersteuning door de overheid daar meegenomen is. De overheid moet goed omgaan met haar geld en het moet er dus de voorkeur aan geven om daar te ondersteunen waar de markt op zich niet

werkt. Als ik kijk naar China, dan zie ik dat daar een groot tekort is aan autonomie inzake melk. Daar is een grote vraag naar melkproducten, die markt is dus sowieso heel interessant. Daarnaast is de melkprijs, of wat de boeren daarvoor krijgen, in China ook hoger dan hier. Dus ik stel me dan de vraag: is dat niet gewoon zijn werk doen? En moeten we dan onze middelen niet eerder inzetten daar waar de markt op zich nog niet klaar is om volledig in te gaan op wat we in de toekomst met onze landbouw willen doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Steenwegen, ik ben het eens met uw basis-assumptie. U weet dat we het hele overheidsinstrumentarium als een van de maatregelen in ons veerkrachtplan aan een screening zullen onderwerpen. Ik vind het niet de taak van de overheid om dingen die toch zullen gebeuren, te subsidiëren. Maar hier gaat het over de innovatieve doorbraak en dan is duurzaamheid een van de criteria, net als relance, innovatie en nieuwe initiatieven.

Ook de export van zuivel kan duurzaam zijn. Het gaat over verwerkte zuivelproducten, in dit geval melkpoeder. Ik ben echter niet de expert die technisch over dit dossier heeft geoordeeld, dat hebben acht onafhankelijke experts en twee instellingen gedaan.

Maar ik ben het eens met uw basisstelling dat je, als je 4 miljard euro vrijmaakt in het kader van relance, ook kritisch moet durven te kijken naar de instrumenten die je hebt. Dat zal ook gebeuren voor ons globale instrumentarium: hoe moeten we echt gaan prioriteren? Die oefening wordt de komende maanden ook gemaakt. Maar dat neemt niet weg dat ik blij ben dat er in deze heel moeilijke tijden projecten ingediend worden waar men wil innoveren en doorbraken realiseren, projecten die ook hoge scores krijgen. Ik begrijp dus wat u zegt, dat is al iets.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het opzetten van een lokale online versmarkt – 306 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Joris Nachtergaele

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, een korte, krachtige vraag. Ik heb gelezen dat sommige Mechelse ondernemers een initiatief willen opzetten, genaamd Lokkal, waarbij ze een online versmarkt willen organiseren waar men allerhande verse producten uit heel België wil samenbrengen en te koop aanbieden, en waarbij mensen dat op die online-applicatie kunnen bestellen en dat binnen 48 uur thuis wordt geleverd.

Toen ik het las, dacht ik dat het heel mooi past in onze gemeenschappelijke ambitie om de korte keten te realiseren, waarbij we niet enkel kijken hoe we landbouwers kunnen overtuigen om zelf producten aan te bieden, al dan niet samen met enkele landbouwbedrijven uit de omgeving. We moeten natuurlijk ook online durven te kijken, en dit past er heel mooi in. Er zijn ook al initiatieven waar men verse producten kan krijgen met een menu of gebruiksaanwijzing bij om zelf klaar te maken, maar dit gaat verder. Er zijn ook initiatieven die lokaal en regionaal producten bij elkaar proberen te zoeken, maar dit gaat dus verder, dit gaat echt over verse producten uit heel het land. Daarom wou ik toch eens informeren, minister, hoe u naar dit initiatief kijkt.

Hoe beoordeelt u dit initiatief in het licht van de zoektocht naar de versterking van de korte keten?

Gaat u dit soort vernieuwende initiatieven beleidsmatig ondersteunen? Ziet u daar mogelijkheden om dat uit te rollen over heel Vlaanderen? De betrokken ondernemers – voor de duidelijkheid: ik heb daar geen aandelen in – willen starten in de provincie Antwerpen en omgeving, maar hebben echt de ambitie om in heel Vlaanderen actief te worden. Ziet u daar mogelijkheden?

Wordt het aantal bestaande en nieuwe goede praktijken in het kader van de korte keten in kaart gebracht en vooral actief gepromoot naar de producenten van voedsel? Die mensen kunnen immers heel veel plannen hebben, maar als ze geen boeren bereiken die hun de producten leveren, zijn ze er ook niet veel mee.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U zult uiteraard al weten dat ik zulke initiatieven zeer fel toejuich. We zien dat door de coronacrisis veel ondernemers creatief aan de slag gegaan zijn, ook om zulke projecten uit de grond te stampen. Bovendien zijn marktonderzoeksbureaus die de gevolgen van de coronacrisis in de voedingssector in kaart gebracht hebben, het er zo goed als unaniem over eens dat bedrijven die inzetten op thuislevering, behoren tot het winnende kamp. Het is dus slim om dit afzetkanaal mee op te nemen in je bedrijfsmodel.

Natuurlijk moet ik er wel op wijzen dat korte keten een brede waaier aan verschillende verkoopsinitiatieven omvat, zoals hoevewinkels, afhaalpunten voor groenteabbonementen, webwinkels met aanhuishervering. De essentie van die korte keten is dat de landbouwer zijn eigen producten verkoopt en direct invloed kan hebben op de prijs. Vooral dat laatste is levensnoodzakelijk. Het is echt van belang dat onze boeren meer betrokken worden dan louter als leverancier van producten. Het initiatief Lokkal waar u naar verwijst, is een hybride tussen een aantal verkoopsvormen. Ik geloof persoonlijk trouwens dat dit nog maar het begin is. We kunnen in Vlaanderen nog heel veel terrein winnen. We moeten nog veel intenser de kaart van de digitalisering trekken.

Je ziet in heel Europa dat die evolutie snel gaat. Ik geef een Spaans voorbeeld: crowdfarming is een platform waar landbouwers vanuit heel Europa hun producten tot aan je deur brengen. Dat vind ik dan weer een interessant voorbeeld omdat landbouwers al voor ze oogsten hun producten kunnen verkopen, en meestal ook nog aan een betere prijs, dankzij het goede verhaal dat ze via het platform kunnen vertellen. Dat is echt een meerwaarde en het zorgt er ook voor dat de voeling van onze mensen met de producenten een stukje groter wordt.

Zoals u weet, zet ik vanuit mijn beleid op meerdere initiatieven in om lokale voeding te promoten. De korte keten maakt hier zeker deel van uit. Wat voor mij wel essentieel is bij deze projecten, is dat de landbouwers die eraan deelnemen, er ook beter van worden.

Zoals ik vorige week al aangaf in deze commissie is er momenteel een oproep VLIF-agrovoeding (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) geopend, waar investeringen ter bevordering van de afzet en de verwerking van landbouwproducten op financiële ondersteuning kunnen rekenen. Zo kunnen de initiatiefnemers van Lokkal, als ze zelf verwerkers zijn van landbouwproducten of deel uitmaken van een groep waarvan minstens de helft van de vennoten landbouwer is, een projectvoorstel tot ondersteuning van hun investeringen indienen. Daarnaast moet ook minstens de helft van de afgezette of verwerkte producten afkomstig zijn van de landbouwer-vennoten van die groep.

Daarnaast is er voor landbouwers ook VLIF-investeringssteun mogelijk om bepaalde investeringen uit te voeren rond thuisverkoop of -verwerking, zoals het installeren van een koelruimte, verkoopslokaal of verwerkingsmachines.

In het project Lokale Voeding is een van de vijf werven 'Lokale producten vind je bij de boer om de hoek'. Hierin gaan we specifiek na voor de korte keten hoe we lokale initiatieven van boeren met ambitie verder kunnen versterken op basis van succesvolle ervaringen.

Daarnaast is het Steunpunt Korte Keten een actieve verbindende partner in het zoeken naar manieren en samenwerkingsvormen om producten van bij de boer te vermarkten. Dit steunpunt krijgt jaarlijks een financiële ondersteuning vanuit Landbouw om individuele begeleidingstrajecten op te starten voor landbouwers die willen beginnen met korteketenverkoop en om landbouwers die aan korteketenverkoop doen, actief samen te brengen en ervaringen te laten delen.

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) legt in zijn onderzoek inzake verdienmodellen ook de focus op de korte keten. Zo zal de digitale tool de Verdienwijzer de landbouwer de mogelijkheid bieden om na te gaan of korte keten aansluit bij de competenties en interesses van de bedrijfsleider en of dit ook financieel haalbaar is. Ik vind het cruciaal dat elke boer in Vlaanderen kennismakt met die Verdienwijzer en dat de boeren die in een niet-rendabel verdienmodel zitten, samen met Verdienwijzer bekijken hoe ze in een rendabel verdienmodel kunnen geraken.

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) heeft ook een actieve werking rond korte keten onder de koepel 'Recht van bij de boer'. Voorts zet VLAM het jaar rond in op het actief promoten van de diverse verkoopvormen van korte keten bij de consument. Daartoe is er de website rechtvanbijdeboer.be, die via een goed werkende zoekfunctie de consument helpt om een lokaal korteketenverkooppunt te vinden dat bij hem past.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. We zijn er allemaal van overtuigd dat er heel wat initiatieven worden genomen om de korte keten aan te moedigen, te stimuleren en te promoten.

Er is echt wel een evolutie bezig, u hebt er ook naar verwezen aan het begin van uw antwoord. Vroeger dacht men dat webwinkels echt iets waren waar onze kledingzaken en elektrowinkels last van hadden, maar we stellen vast dat ook voedingsmiddelen steeds meer in beeld komen.

Ik herinner me een interview enkele jaren geleden met de topman van Greenyard die daar toen al een beetje op wees, maar dit zet zich nu helemaal door. Sommigen zullen dat als een bedreiging zien, maar ik zie het ook als een opportuniteit, zeker om lokale producten bij de man te krijgen. U weet hoe moeilijk het is, en dankzij de coronacrisis is het wel wat verbeterd, om mensen te overtuigen bij de lokale boer te gaan kopen en om supermarkten te overtuigen om ook lokale producten aan te bieden. Het zou een nieuwe strategie kunnen zijn om het onlineverhaal te bekijken als een opportuniteit. Maar zoals u zelf ook aangeeft, is het belangrijk dat onze boeren daar zelf ook beter van worden.

Ik heb begrepen dat er misschien mogelijkheden zijn voor deze mensen. Voor alle duidelijkheid: ik focus niet op deze mensen, maar misschien ook andere mensen die daarmee willen beginnen. Maar als ik het zo hoor, zijn de voorwaarden vandaag echt nogal hoog. Dat zal ongetwijfeld zijn redenen hebben, maar als u zegt dat men zelf een actieve boer moet zijn of in een groep zitten waar minstens de helft geproduceerd moet worden, vermoed ik dat zij daar niet aan voldoen.

Gelet op wat ik geschetst heb, namelijk dat dat onlinegebeuren ook voor onze lokale producten een winst kan worden, is mijn bijkomende vraag of we misschien niet meer mogelijkheden moeten geven om dergelijke initiatieven ook ruimte te geven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De moderne consument kiest vaak voor een beetje gebruiksgemak en heeft niet altijd tijd om meerdere verkooppunten te bezoeken. Onlineverkoop is een boot die de landbouwsector absoluut niet mag missen. We stimuleren dat nu heel concreet via de lopende ... *(onverstaanbaar)* ... . Ik ben het er ook over eens dat de boer er beter van moet worden. Ik wil gerust kijken hoe we de voorwaarden eventueel nog gebruiksvriendelijker kunnen maken. Online: mensen zijn er echt op gevlogen in de crisis. We hadden die website met waar je je producten kon vinden. Ik had zo het gevoel dat het respect weer een stukje groter werd voor wat onze boeren doen. Dat kan dan weer aanleiding geven tot prijzen die eerlijker zijn en die ook hen in een betere positie brengen. Dat is ons gezamenlijk streven, denk ik. Als daar nog wat aan bijgestuurd moet worden, bekijk ik dat graag.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik noteer dat de landbouw de online boot niet mag missen. Volledig akkoord, en ik reken op u als goede schipster om ervoor te zorgen dat we op die boot raken. Bedankt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.